

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук, професора кафедри терапії та геріатрії Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика МОЗ України Приходько Вікторії Юріївни

на дисертаційну роботу Ілюшиної Ганни Ярославівни

«Особливості метаболічного синдрому у жінок в клімактеричному періоді: підходи до діагностики та шляхи медикаментозної корекції»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата медичних

наук за спеціальністю 14.01.11 – кардіологія

Актуальність обраної теми

Медична спільнота усього світу стурбована великою розповсюдженістю хвороб системи кровообігу. Безпосередньо в Україні частка смертності населення від захворювань серцево-судинної системи становить понад 60 % від усіх випадків. При цьому артеріальна гіпертензія залишається одним з найрозповсюдженіших захворювань та значущим фактором ризику розвитку серцево-судинних ускладнень, що помітно обтяжує перебіг будь-якої хронічної патології та прискорює появу функціональної недостатності життєво важливих систем організму.

Згідно даних епідеміологічних та клінічних досліджень, існують відмінності між факторами серцево-судинного ризику в залежності від статі. Поряд із загальними факторами ризику, такими як спадковий анамнез, харчування, ожиріння, куріння, несприятливий ліпідний профіль, низька фізична активність, діабет і артеріальна гіпертензія (АГ), у жінок є специфічні фактори ризику серцево-судинних захворювань зумовлені розвитком дефіциту естрогенів в постменопаузі.

Завдяки цивілізаційному прогресу і зростанню середнього віку в популяції, більшість жінок більше третини свого життя проводитимуть, перебуваючи в постменопаузі. В наслідок поліпшення охорони

здоров'я в в індустріально розвинених країнах приблизно 95% всіх жінок доживають до цього періоду.

Загальновідомо, що жінки у віці до менопаузи достовірно рідше страждають захворюваннями серцево-судинної системи (ССС) в порівнянні з чоловіками аналогічного віку. Проте в постменопаузі зафіксовано драматичне зростання частоти таких захворювань, як ішемічна хвороба серця (ІХС) та АГ. Аналіз абсолютних значень свідчить, що жінки частіше, ніж чоловіки, вмирають від захворювань серцево-судинної системи в літньому віці, це пов'язано з наявністю у жінок похилого віку поєднаної соматичної патології, і перш за все розвитком кластеру патологічних станів, що визначаються як метаболічний синдром. Взаємозв'язок між менопаузою і ризиком захворювань ССС була вивчена в досить небагатьох дослідженнях. До цього часу залишаються деякі прогалини в детальному розумінні механізмів формування і патогенезу менопаузального метаболічного синдрому та збільшенні ризику захворювань серцево-судинної системи на тлі менопаузи, особливо після проведення операції гістероваріоектомії в репродуктивному віці жінки.

Саме тому дисертаційна робота Ілюшиної Г.Я. «Особливості метаболічного синдрому у жінок в клімактеричному періоді: підходи до діагностики та шляхи медикаментозної корекції» є безумовно актуальною і своєчасно виконаною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана в межах наукових тем Державної установи «Національний науковий центр «Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска» Національної академії медичних наук України «Оцінити вплив прозапальних і метаболічних факторів ризику серцево-судинних захворювань на перебіг гіпертонічної хвороби на основі даних тривалого спостереження з метою удосконалення її вторинної профілактики" (№ 0113U000067) та « Вивчити гендерні особливості формування кардіоваскулярного ризику для оптимізації

заходів первинної і вторинної профілактики артеріальної гіпертензії та ІХС» 2014–2016 рр. (№ 0114U000023). Здобувач самостійно виконувала фрагменти досліджень та була співвиконавцем вищезгаданих тем.

Наукова новизна результатів дослідження.

Новизна роботи полягає у висвітленні специфічних змін факторів серцево-судинного ризику в залежності від наявності та механізму менопаузи, що прослідковано за даними аналізу поширеності факторів серцево-судинного ризику в жіночій когорті в рамках популяційного дослідження міського населення України.

Автором доведено, що на основі аналізу клініко-інструментального та лабораторного дослідження встановлено передумови формування серцево-судинного ризику у жінок з постхірургічною та дочасною фізіологічною менопаузою .

Визначено та підтверджено доцільність застосування сучасної менопаузальної гормональної терапії (МГТ) для упередження маніфестації атеросклеротичного ураження та зростання серцево-судинного ризику, а також для профілактики виникнення тяжких клінічних форм порушень вуглеводного обміну.

Практичне значення результатів дослідження.

Широке використання в практичній діяльності закладів охорони здоров'я України модифікованих європейських шкал визначення ризику розвитку фатальних серцево-судинних подій із застосуванням УЗД діагностики сонних артерій, які детально висвітлені в дисертаційній роботі Ілюшиної Г.Я., посприяє упередженню маніфестації атеросклеротичних уражень судинного русла та поліпшить безпеку при призначенні МГТ у жінок репродуктивного віку після хірургічного втручання або на тлі дочасної фізіологічної менопаузи.

Використання сучасних антигіпертензивних препаратів центральної дії з широким спектром сприятливих метаболічних

ефектів на прикладі моксонідину , використаного автором дослідження влучно доповнить стандартний протокол терапії гіпертонічної хвороби.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Робота Ілюшиної Г.Я. є результатом двоетапного дослідження, що включає результати субаналізу жіночої когорти популяційного дослідження в місті Дніпропетровськ та дані обстежень 112 пацієнток з гіпертонічною хворобою та метаболічним синдромом на тлі постхірургічної та ранньої фізіологічної менопаузи. Автором застосовано широкий спектр сучасних методів клініко-інструментального та лабораторного обстеження, як на рівні популяції, так і при проведенні стаціонарного етапу виконання роботи.

Високий методологічний рівень науково-дослідної роботи став гарантом отримання достовірних даних. За результатами медико-статистичної обробки даних за допомогою пакетів статистичних програм Microsoft Office Excel та SPSS v.17.0. дисертантом отримані достовірні і статистично обґрунтовані результати, що послуговували підґрунтям для подальших наукових положень, висновків та практичних рекомендацій. Всі висновки, що сформульовані автором, витікають з достатнього первинного матеріалу та відповідають задачам, що поставлені в дослідженні.

Оцінка обсягу та структури дисертації

Дисертація та автореферат згідно із структурою, змістом та стилем викладення відповідають вимогам Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника щодо кандидатських дисертацій за фахом 14.01.11 – кардіологія.

Обсяг дисертації становить 178 сторінок. Зміст добре структурований та логічно викладений. Дисертація написана за

класичним стилем і складається зі вступу, огляду літератури, матеріалів та методів дослідження, чотирьох розділів результатів власних досліджень, аналізу і узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій та списку використаних літературних джерел. Усі розділи написані з дотриманням сучасних вимог до наукового стилю. Текст поряд із текстом містить 24 таблиці та 10 малюнків, ілюстративний матеріал є достатнім, інформативним і не викликає зауважень.

Вступ дисертації містить інформацію щодо актуальності проблеми, а також мету, завдання, методи дослідження, відображає наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів.

В огляді літератури детально представлено аналіз сучасних уявлень про стан проблеми, що аналізується автором. Завдяки детальному представленню сучасних багатоцентрових досліджень, автор подає опис сучасних уявлень про метаболічний синдром та його менопаузальний варіант у жінок репродуктивного віку на тлі ранньої фізіологічної чи постхірургічної менопаузи та різноманітність поглядів щодо патогенезу виявлених зрушень і актуальних аспектів лікування виділеної когорти пацієнток. Даний розділ достатньо повноцінний за обсягом, має послідовну структуру та повністю висвітлює проблему.

В другому розділі роботи «Матеріали та методи дослідження» детально описано об'єкт дослідження, клінічну характеристику хворих та принцип формування груп обстеження. Розділ містить повноцінну інформацію про всі використані клініко-інструментальні та лабораторні методи з посиланням на відповідні настанови.

Дисертація містить також 4 розділи присвячені результатам власних досліджень.

В 3 розділі відображені результати субаналізу жіночої когорти популяційного дослідження і результати аналізу щодо особливостей

поширеності факторів серцево-судинного ризику в залежності від менопаузи.

У 4 розділі викладено результат аналізу величин артеріального тиску, включно із показниками добового моніторингу артеріального тиску серед пацієнток репродуктивного віку з гіпертонічною хворобою та метаболічним синдромом, що перенесли гістероваріоектомію або страждали на дочасну фізіологічну менопаузу. Висвітлено аналіз структурно-функціональної характеристики міокарду лівого шлуночка у даного контингенту хворих.

У 5 розділі проаналізовано ліпідний та вуглеводний обмін у обстежених стаціонарних хворих, надано аналіз УЗД обстеження сонних артерій з визначенням ранніх маркерів атеросклеротичного ураження.

У шостому розділі надано аналіз широкого спектру європейських та світових шкал щодо визначення серцево-судинного та кардіометаболічного ризиків, включно із шкалами SCORE, SCORE_{BMI}, SCORE_{HDL}, PROCAM, DRS, IRIS, FRAMINGHAM та SCORE з урахуванням УЗД каротидних артерій у хворих на артеріальну гіпертензію з метаболічним синдромом та постхірургічною чи ранньою фізіологічною менопаузою. Всі розділи мають чітку структуру, логічно і послідовно викладені згідно із отриманими результатами дослідження. Повноцінний популяційний та стаціонарний матеріал викликає інтерес своєю новизною та актуальністю. Автором, згідно із отриманими результатами, сформульовано 6 висновків та 3 практичні рекомендації, які відповідають меті та задачам проведеної дисертаційної роботи.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях. Основні положення дисертації Ілюшиної Г.Я. в достатній мірі відображені у 5 статтях фахових видань України та в 11 тезах доповідей на наукових конференціях.

Недоліки, зауваження і побажання.

Суттєвих зауважень до опублікованих праць, дисертаційної роботи та автореферату здобувача, окрім декількох стилістичних помилок при рецензуванні не виникло.

В процесі знайомства з роботою до дисертанта виникло декілька запитань:

1. Чим на ваш погляд зумовлено виявлене значне зростання серцево-судинного та кардіометаболічного ризиків у жінок з постхірургічною та дочасною менопаузою ?
2. Чи вважаєте ви за доцільне призначення моксонідину для лікування артеріальної гіпертензії тільки хворим з метаболічним синдромом після гістероваріоектомії та з дочасною фізіологічною менопаузою або ж для лікування всіх хворих з АГ та виявленою інсулінорезистентністю ?

Висновок

Дисертаційна робота Ілюшиної Г.Я. «Особливості метаболічного синдрому у жінок в клімактеричному періоді: підходи до діагностики та шляхи медикаментозної корекції», виконана в Державній установі «Національний науковий центр «Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска» НАМН України у відділі гіпертонічної хвороби є закінченою науково-дослідною роботою та присвячена вирішенню актуальної наукової задачі що стосується оптимізації діагностики і лікування жінок з метаболічним синдромом, який виник в клімактеричному періоді.

Таким чином, науково-дослідна робота Ілюшиної Г.Я. за своєю безперечною актуальністю, поставленим задачам, науковою новизною отриманих даних, обсягом проведених популяційних та стаціонарних

обстежень, методичним рівнем і практичною значимістю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року що висуваються до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук та відповідає спеціальності «14.01.11 – кардіологія», а здобувач заслуговує присудження йому наукового ступеня кандидата медичних наук.

Доктор медичних наук, професор кафедри терапії і геріатрії Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика МОЗ України

В.Ю.Приходько

